

7. 4 грудня 2009 р. – підписання угоди про стратегічну співпрацю України з Європолом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/content/38417.htm>.

8. Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних : конвенція від 28 січ. 1981 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.portal.rada.gov.ua>.

9. Офіційний сайт Виконавчого Комітету Співдружності Незалежних держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cis.minsk.by>.

10. Доклад о ходе выполнения программ сотрудничества государств – участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью, терроризмом, незаконным оборотом наркотиков, незаконной миграцией и торговлей людьми [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cis.minsk.by>.

11. Діяльність України в рамках ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/uno/ua/4263.htm>.

12. Про Національне центральне бюро Інтерполу : постанова Кабінету Міністрів України від 25 берез. 1993 р. № 220 // Збірник Постанов Кабінету Міністрів України. – 1994. – № 2. – С. 114.

Надійшла до редколегії 13.08.2010

УДК 343.915

С. Ф. ДЕНИСОВ,
*кандидат юридичних наук, доцент
Класичного приватного університету*

СУЧАСНА МОЛОДІЖНА ЗЛОЧИННІСТЬ У НІМЕЧЧИНІ ТА В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ОГЛЯД

Подано кримінологічну характеристику сучасної молодіжної злочинності в Німеччині та в Україні. Досліджено її вікову та статеву структуру, проаналізовано кількісні та якісні показники. Визначено типові для осіб молодіжного віку склади злочинів. Проводиться порівняльна характеристика злочинності молоді у відповідних країнах.

ДЕНИСОВ С. Ф. СОВРЕМЕННАЯ МОЛОДЕЖНАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ В ГЕРМАНИИ И УКРАИНЕ: СРАВНИТЕЛЬНО-КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЙ ОБЗОР

Представлена криминалистическая характеристика современной молодежной преступности в Германии и Украине. Исследована её возрастная и половая структура, проанализированы количественные и качественные показатели. Определены типичные для лиц молодежного возраста составы преступлений. Проведена сравнительная характеристика преступности молодежи в соответствующих странах.

DENISOV S. MODERN YOUTH CRIMINALITY IN GERMANY AND IN UKRAINE: COMPARATIVE CRIMINOLOGICAL REVIEW

Criminological characteristic of current youth criminality in Germany and Ukraine is presented. Its age and sex structure is researched. Quantitative and qualitative indexes are analyzed. Typical corpus delicti for youth is determined. Comparative characteristic of youth criminality in some countries is conducted.

Сучасні економічні та політичні негаразди у світі погіршили соціальне становище молоді й зумовили виникнення ризику нереалізованих можливостей і соціального виключення для багатьох молодих людей. Це безпосередньо пов'язано з фундаментальною властивістю суспільства ризику – невизначеністю й непередбачуваністю життєвого шляху, самовизначення та самореалізації більшою чи меншою мірою всіх молодих людей, що впливає на характер соціального розвитку молоді як окремої групи.

Стан молодіжної злочинності в багатьох країнах свідчить про належність молоді до однієї з найбільш кримінально уражених груп

населення. Слід враховувати, утім, що кримінальна активність послідовно зменшується в міру зростання віку і навпаки, різко зростає в міру зниження віку правопорушників. Зокрема, за даними В. Андрухова, в розрахунку на один рік у віковій групі 18–24 роки частка винних у вчиненні злочинів у 1,6 рази перевищує відповідний показник у віковій групі 25–29 років [1, с. 2]. Поряд із цим негативні зміни у структурі та динаміці молодіжної злочинності є, як вбачається, наслідком аномійних процесів соціально-економічної поляризації суспільства, зниження традиційної ролі сім'ї та суспільних інститутів у формуванні поведінкових установок молоді, проблем працевлаштування

та низької оплати праці таких осіб, недостатньо виваженої державної молодіжної політики тощо. Сукупність цих факторів сприяє зростанню агресивності молоді, її нервозності, зневіри у себе, які згодом можуть набути практичної реалізації у формі різноманітних девіацій. Ураховуючи поширеність злочинів серед осіб молодіжної групи, їх якісні характеристики небезпідставно можуть розцінюватися як прогностичні для всієї злочинності.

Традиційно проблема злочинності молоді розглядалась або в контексті більш широкої проблеми – дорослої злочинності, або в рамках злочинності неповнолітніх. Сьогодні злочинність молоді виокремлюється в самостійний об'єкт дослідження, який набув подальшого розвитку в роботах М. Бабаєва, М. Ветрова, А. Долгової, К. Ігошева, М. Крутера, В. Кудрявцева, В. Лунєєва, С. Сибірякова тощо. У межах загальних досліджень проблем запобігання злочинності в Україні ці питання вивчалися О.М. Бандуркою, В.О. Глушковим, В. Голіною, І. Даньшиним, В. Дрьоміним, А. Закалюком, В. Ємельяновим, О. Кальманом, О. Литваком, А. Тузовим, В. Туляковим, В. Шакуном тощо.

У Німеччині окремі проблеми детермінації та запобігання молодіжної злочинності досліджували А. Бьом, Г. Кайзер, Ф. Крей, Т. Ленкнер, К. Мюллер, Ф. Фільзер, Г. Шнайдер тощо.

У період реформ і соціальних трансформацій, що його переживає зараз Україна, вкрай важливим є досягнення оптимального кримінально-правового контролю за злочинністю, зокрема молодіжною, для недопущення його надмірності або недостатності у своєму каральному та профілактичному впливі на неї. У зв'язку з викладеним вважаємо актуальним вивчення та використання прогресивного зарубіжного досвіду, зокрема Німеччини як однієї з найбільш розвинених європейських країн, де значна увага приділяється формуванню та реалізації адекватної молодіжної політики, спрямованої на запобігання злочинності, підвищення рівня життя, соціального забезпечення та захисту молоді як майбутнього держави [2, с. 222].

Метою статті є дослідження структури та динаміки сучасної молодіжної злочинності у Німеччині та в Україні, її порівняльно-кримінологічна характеристика для подальшої розробки на основі цього науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій з удосконалення правового забезпечення запобіжної діяльності у відповідній сфері.

Хоча кримінологи не дійшли згоди у визначенні вікових меж молодіжної злочинності, відносячи до молоді більш-менш самостійну соціально-демографічну групу населення у віці 14–28 [3, с. 10], 14–29 [4, с. 112], 18–25 [5, с. 8], 18–29 років [6, с. 10], сучасні вікові кордони поняття «молодь», прийняті в більшості європейських країн, зокрема й у Німеччині, визначені від 14 до 28 років.

Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 15 лютого 1993 р. (у редакції від 23 березня 2000 р.) поняття «молодь», «молоді громадяни» визначені як громадяни України віком від 14 до 35 років (ст. 1). Як окрема соціальна група в складі молоді виділяються неповнолітні: відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 15 лютого 1993 р. (у редакції від 23 березня 2000 р.) неповнолітніми є громадяни віком до 18 років.

Таким чином, аналізуючи найбільш значущі показники молодіжної злочинності у Німеччині та в Україні, необхідно враховувати, що молоддю в Німеччині вважається населення віком від 14 до 28 років, а в Україні – від 14 до 35 років і проводити оцінювання за двома відповідними критеріями. Так, питома вага молоді у 2007 р. становила: за німецьким критерієм – в Україні біля 22 %, у Німеччині – близько 18 %, за українським критерієм – в Україні понад 30 %, у Німеччині – близько 28 %. За останні вісім років питома вага молоді в Україні зростала: кількість осіб у віці 14–21 років збільшилася на 2,12 %, у віці 21–25 років – на 1,5 %. У цей же час у Німеччині вона зменшилася: осіб віком 14–35 років стало менше на 0,14 %, віком 14–28 років – на 0,08 % [7, с. 10]. Як свідчать наведені дані, за обома критеріями в Україні питома вага молоді вища, ніж у Німеччині. Незначне зростання її частки протягом останніх років відбулося в основному за рахунок дітей, що перейшли до вікової категорії молоді.

У ФРН питання кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх об'єднані в Законі про суд у справах молоді – Jugendgerichtsgesetz (JGG) у редакції Першого закону від 30 серпня 1990 р. (останні зміни до нього внесені 28 жовтня 1994 р.). На відміну від законодавства України, даний закон встановив три категорії неповнолітніх: від 14 до 16 років (Jugendliche), від 16 до 18 років (Heranwachsende) і від 18 до 21 року (Erwa-

chsene) [8, с. 97]. Звернемо увагу на те, що особи, які належать до третьої групи, притягаються до кримінальної відповідальності як дорослі. Однак є виняток, відповідно до якого необхідно застосувати згідно з § 105 розділу 1 Закону про суд у справах молоді положення кримінального права для неповнолітніх. Відповідно до нього молода людина частково несе кримінальну відповідальність, якщо буде доведено, що під час учинення злочинного діяння її розумовий і моральний розвиток або ж вид, умови і мотиви злочину являють собою вчинок неповнолітнього. У

практиці судів у справах неповнолітніх уже визнано, що зазвичай у більшості 18-річних молодих людей спостерігаються особливості, які вказують на «зрілість, що не відповідає віку» або на «поведінку, типову для неповнолітніх». Для 19–20-річних молодих людей необхідно особливе обґрунтування, яке готується для судового розгляду спільно зі службою молодіжної судової допомоги [9].

Згідно з даними федеральної поліцейської кримінальної статистики (PKS) за 2008 р. вікова й статевая структура злочинності у ФРН має такий вигляд [10, с. 31] (див. табл. 1):

Таблиця 1

Розподіл підозрюваних за віком і статтю

Вікова група	Всього	Підозрювані					
		Порівняно з попереднім періодом (%)	Динаміка (%)	Чоловіки (всього)	Чоловіки у %	Жінки (всього)	Жінки у %
Діти	101 389	-0,6	4,5	72 749	71,8	28 640	28,2
до 6	1 013	-3,5	0,0	743	73,3	270	26,7
від 6 до 8	3 873	-3,0	0,2	3 068	79,2	805	20,8
від 8 до 10	10 693	2,0	0,5	8 631	80,7	2 062	19,3
від 10 до 12	23 974	0,4	1,1	18 601	77,6	5 573	22,4
від 12 до 14	61 836	-1,2	2,7	41 706	67,4	20 130	32,6
Неповнолітні	265 771	-4,2	11,8	190 795	71,8	74 976	28,2
від 14 до 16	122 299	-3,1	5,4	82 483	67,4	39 816	32,6
від 16 до 18	143 472	-5,1	6,4	108 312	75,5	35 160	24,5
Молодь	237 190	-2,3	10,5	187 124	78,9	50 066	21,1
від 18 до 21							
Дорослі	1 651 343	-1,3	73,2	1 255 42	76,0	395 922	24,0
від 21 до 23	140 597	-1,9	6,2	1	78,7	29 922	21,3
від 23 до 25	125 481	-2,4	5,6	110 675	78,7	26 705	21,3
від 25 до 30	266 286	0,3	11,8	98776	78,3	57 910	21,7
від 30 до 40	405 455	-2,9	18,0	208 376	76,9	93 644	23,1
від 40 до 50	366 784	-0,5	16,3	311 811	75,1	91 490	24,9
від 50 до 60	198 598	-0,4	8,8	275 294	73,6	52 509	26,4
від 60	148142	-1,0	6,6	146 089	70,5	43 742	29,5
				104 400			
Всього підозрюваних	2 255 693	-1,7	100,0	1 706 089	75,6	549 604	24,4
Підозрювані, за винятком дітей, що не досягли віку кримінальної відповідальності	2 154 304	-1,8	95,5	1 633 340	75,8	520 964	24,2

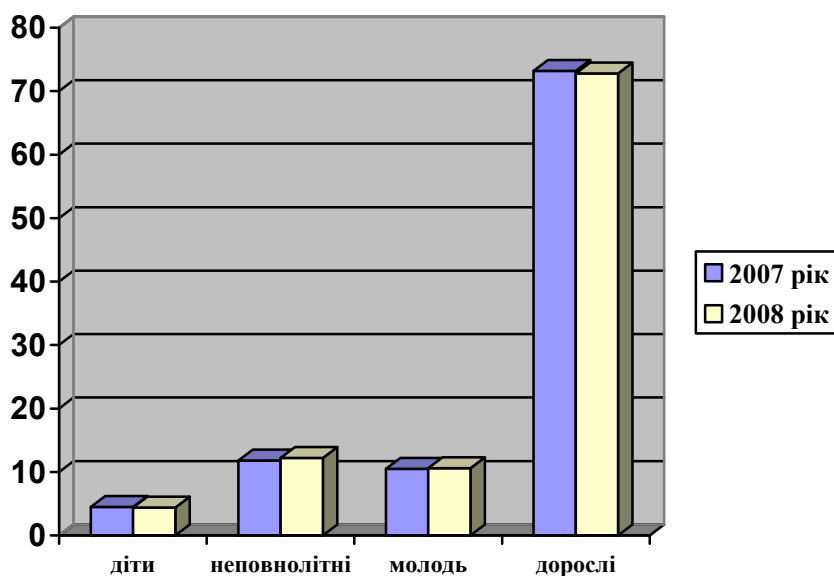
Як бачимо з таблиці, частка осіб віком від 14 до 18 років серед загальної кількості осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів, у 2008 р.

становила 11,8 % (у 2006 р. – 12,1 % [11]). Молодь у віці від 18 до 21 року становила 10,5 %, від 21 до 23 – 6,2 %, від 23 до 25 –

5,6 %, від 25 до 30 – 11,8 % відповідно. За статевою ознакою як серед злочинців молодіжного віку, так і серед дорослих, традиційно превалюють чоловіки: ними вчинено 1706 089 злочинів, тоді як особами жіночої статі – 549 604, що, утім, можна вважати високим показником, який викликає

занепокоєння.

На діаграмі 1 у цілому представлено вікові групи підозрюваних, які вчинили злочини у 2007–2008 роках. Наведені дані дозволяють вказати на незначні коливання як усередині відповідних груп, так і стосовно місця кожної з них у загальній віковій структурі злочинності.

Діаграма 1. Розподіл підозрюваних за віком

Починаючи з 1985 р. максимальний розвиток злочинності серед неповнолітніх (14–18 років) припав на 1998 р. – 302 413 злочинів, мінімальний – на 1991 р. (139 709 злочинів). З 1998 по 2006 р. кількість учинених цієї категорією осіб злочинів була приблизно однаковою й мала незначні коливання в діапазоні 302 000. Близько 240 000 суспільно небезпечних діянь учинялось німецькими підлітками, 62 000 – особами інших національностей [18, с. 67].

Кількісні показники злочинності молоді віком від 18 до 21 року є нижчими, ніж у неповнолітніх. Зокрема, якщо у 2008 р. особами у віці 14–18 років вчинено 265 771 злочинів, то особами від 18 до 21 рр. – 237 190. Аналіз статистичних даних з 1985 по 2008 р. доводить, що мінімальна кількість злочинів (195 000), учинених молоддю цієї вікової групи, спостерігалася у 1994 р. У 1995 р. рівень молодіжної злочинності почав зростати, з 2000 до 2005 років вона трималася на приблизно на одному рівні; починаючи з 2005 р. – пішла на спад.

Виходячи з того, що структуру злочинності утворюють не лише кількісні, але й якісні

показники, необхідно визначити, які саме злочини найчастіше вчиняє німецька молодь. Розподіл молоді за окремими видами злочинів представлений у таблицях 2.1 і 2.2. Зауважимо, що в них окремо наведено статистичні дані щодо молоді німецької національності й молоді інших національностей. На відміну від України, проблема злочинності мігрантів для Німеччини є вкрай актуальною. Як пише Г. Голіков, за минулі десятиріччя міграційні потоки зросли й перетворилися на глобальну проблему, яка зачіпає політичний, економічний і соціальний розвиток Німеччини. Тому дискусії з питань міграції виникають регулярно й стосуються не власне міграції як такої, а пов'язаних із нею ризиків, небезпек, соціальних та економічних навантажень. Особливе занепокоєння викликають передусім молоді чоловіки, які переселилися при останній хвилі міграції за бажанням батьків. Недостатня інтеграція до суспільства призвела до відчуження, згодом соціальної ізоляції сприяло безробіття. Ці процеси були пов'язані зі зростанням злочинності [13, с. 13–14].

Таблиця 2.1

Розподіл молоді (18–21 рік) за окремими видами злочинів

Злочини	Німецька молодь				Молодь інших національностей			
	2007	2006	Зміни абсол.	Зміни у %	2007	2006	Зміни абсол.	Зміни у %
Загальна кількість злочинів	196 710	197 651	-941	-0,5	45 115	49 795	-4 680	-9,4
1. Злочинність, пов'язана із вживанням наркотиків	37 280	41 586	-4 306	-10,4	6 450	7 823	-1 373	-17,6
2. Гашиш та використання наркотиків	29 315	33 361	-4 046	-12,1	5 272	6 251	-979	-15,7
3. Крадіжки у магазинах	16 932	17 971	-1 039	-5,8	5 473	6 886	-1 413	-20,5
4. Розкрадання	645	1 011	-366	-36,2	109	152	-43	-28,3
5. Обман	42 061	42 403	-342	-0,8	8 971	9 858	-887	-9,0
6. Образа	12 441	11 426	1 015	8,9	1 913	1 905	8	0,4
7. Пошкодження майна	26 849	24 880	1 969	7,9	2 434	2 364	70	3,0
8. Тілесні ушкодження	47 877	45 165	2 712	6,0	9 510	9 686	-176	-1,8

Таблиця 2.2

Розподіл молоді (21–25 років) за окремими видами злочинів

Злочини	Німецька молодь				Молодь інших національностей			
	2007	2006	Зміни абсол.	Зміни у %	2007	2006	Зміни абсол.	Зміни у %
Загальна кількість злочинів	209 596	212 632	-3 036	-1,4	65 875	72 248	-6 373	-8,8
1. Злочини пов'язані із вживанням наркотиків	41 654	43 653	-1 999	-4,6	9 822	11 212	-1 390	-12,4
2. Крадіжки	15 930	17 466	-1 536	-8,8	7 317	9 172	-1 855	-20,2
3. Обман	56 765	58 543	-1 778	-3,0	12 952	13 981	-1 029	-7,4
4. Отримання благ за допомогою обману	20 729	20 177	552	2,7	5 658	6 139	-481	-7,8
5. Опір представнику влади і порушення громадського порядку	13 073	11 945	1 128	9,4	2 465	2 551	-86	-3,4
6. Тілесні ушкодження	46 472	44 972	1 500	3,3	11 556	12 114	-558	-4,6

Незважаючи на загальне зменшення кількості зареєстрованих злочинів, у більшості федеральних земель згідно з поліцейською кримінальною статистикою (далі – ПКС) відзначається зростання рівня насильницької злочинності. Основною його причиною вважають динаміку збільшення кількості випадків заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, частка яких у загальному обсязі насильницьких злочинів становила 66,2% [14, с. 19–21]. Скоєння таких злочинів властиве для осіб молодіжного віку й об'єктивно зумовлено підвищенням загального рівня агресивності в суспільстві, а їх груповий характер та вчинення під впливом алкоголю загалом відповідає особли-

востям дозвілля осіб цього віку.

Зростання статистичних показників насильницьких злочинів зумовлене, серед іншого, також збільшенням насильницьких актів у навчальних закладах. Зокрема випадок у професійному училищі Хільдесхайму у 2004 р., коли над 18-річним підлітком М. кілька місяців знущалися його однокласники, записуючи ці знущання на відео, породив жваву дискусію з приводу жорстокості молоді. Варто зазначити, що кримінологи не поділяють загального обурення з цього приводу. Зокрема К. Пфайфер, керівник Науково-дослідного інституту кримінології землі Нижня Саксонія вказує на гіпертрофований інтерес ЗМІ до таких поодиноких

випадків. Результати його досліджень наочно довели, що ризик виникнення насильства в молодих людей різко зростає, коли збігаються три фактори: а) насильство у родині; б) виражене соціальне неблагополуччя родини; в) слабкі шанси на майбутнє у зв'язку з низьким рівнем освіти. Це цілком відповідає випадку в Хільдесхаймі, який трапився у так званому «класі підготовки до професії» [15].

Дані PKS свідчать про те, що найбільша кількість молоді, підозрюваної у вчиненні злочинів, припадає на 1993 та 2004 роки – близько 300 000 злочинів, причому в 1993 р. кількість молоді, як серед німців, так і серед інших національностей, була приблизно однаковою – 155 000 та 143 000 відповідно. У 2004 р. спостерігається значне збільшення кількості молоді німецької національності та зменшення кількості молоді ненімецької національності, які підозрювалися у вчиненні злочинів, – 210 000 і 80 000 злочинів відповідно. Цікаво, що надалі показник чисельності молоді ненімецької національності продовжує знижуватися.

Серед підозрюваних у віці від 21 до 28 років, як серед німців, так і серед молоді інших національностей, відзначається зниження рівня кримінальної активності. Скоротилася, насамперед, кількість злочинів, пов'язаних із вживанням та збутом наркотичних засобів, крадіжками в магазинах, обманом. Проте кількість правопорушень у групі «Отримання благ шляхом обману» серед німців зросла на 2,7 %. Відзначається зростання також у групах «Опір органам влади і порушення громадського порядку» та «Заподіяння тілесних ушкоджень» – 9,4 % та 3,3 % відповідно [12].

Перш ніж перейти до аналізу кількісних та якісних показників злочинності молоді в Україні, вкажемо на неможливість проведення прямої паралелі між окремими категоріями злочинів, виходячи з того, що Кримінальним кодексом Німеччини злочинами визнаються діяння, що не становлять великої суспільної небезпеки та розглядаються за законодавством України як адміністративно-правові делікти. Крім того, джерелом кримінального права у Німеччині є так зване суміжне законодавство, що також сприяє збільшенню переліку кримінально-правових норм, за якими оцінюються правопорушення.

Із 38 4424 злочинів, зареєстрованих в Україні у 2008 р., 15 707 вчинено неповнолітніми або за їх участю. Питома вага таких суспільно небезпечних діянь становила 5,9 % у загальній структурі злочинності. Статистичні дані Міністерства внутрішніх справ України

засвідчують, що з 1992 по 1996 роки кількість злочинів, учинених неповнолітніми та за їхньою участю, мала тенденцію до зростання, а починаючи з 1997 р. дещо знижувалась. Протягом останніх років відзначається стабільне зниження як абсолютної кількості зареєстрованих злочинів неповнолітніх, так і їх питома вага у загальній злочинності. Зокрема якщо у 2005 р. було зареєстровано 26 147 злочинів, учинених неповнолітніми або за їх участю, а їх питома вага у числі зареєстрованих злочинів становила 8,6 %, то у 2006 р. ці показники дорівнювали відповідно 19 639 (7,3 %), у 2007 – 18 755 (6,9 %), у 2008 – 15 707 (5,9 %).

Для злочинності неповнолітніх, як правило, характерна корислива мотивація. Майже дві третини злочинів, учинених неповнолітніми, становлять крадіжки чужого майна [16, с. 43–44], на другому місці – грабежі (8–9 %). Частка неповнолітніх серед корисливих насильницьких злочинців (грабіжників, розбійників, вимагачів та корисливих убивць) у середньому становить 13–16 %. Переважно йдеться про так звані «вуличні» посягання. Класифікація неповнолітніх на молодшу (14–15 років) і старшу (16–17 років) вікові групи свідчить про значне переважання другої: грабіжники – 32,3 % і 67,7 %; розбійники – 23 % і 77 %; вимагачі – 25,9 % і 74,1 %; убивці – 22,7 % і 77,3 % [17, с. 33].

Достатня тривалість молодіжного періоду зумовлює різні види найбільш часто вчинюваних злочинів на різних його етапах. Найбільш «кримінологічно небезпечним» є період 18–24 роки, що підтверджується цілим комплексом показників (коефіцієнти злочинної активності, питома вага особливо тяжких і тяжких злочинів, абсолютна кількість злочинів із розрахунку на один річний період віку, темпи зростання основних показників тощо) [6, с. 7]. Як і неповнолітні, особи вказаного віку схильні до вчинення крадіжок, грабежів, хуліганства. Питома вага осіб віком 20–28 років, засуджених за окремі види злочинів (злочини проти власності, проти статевої недоторканості особи, проти громадського порядку та моральності, у сфері господарської діяльності, проти громадської безпеки), перевищує частку неповнолітніх злочинців приблизно на 45,5 % (56,1 % припадає на молоді і 10,6 % – на неповнолітніх) [18, с. 106].

У цілому в структурі злочинності молоді переважають корисливі посягання. Найбільшу частку серед осіб молодіжного віку, які вчиняють крадіжки, становить група 18–24-річних злочинців. Ця ж вікова група найбільше представлена серед контингенту корисливих

насильницьких злочинців (її частка коливається в межах 42–54 %). Другу за поширеністю позицію посідає вікова група 25–29-річних злочинців (16–31 %).

Досить чітко виокремлюється молодіжний контингент серед осіб, які вчиняють тяжкі некорисливі насильницькі злочини. За дослідженнями Д. Александрова, розподіл насильницьких злочинців за віком показує сумарне переважання в їх контингенті осіб у віці 30–39 років, друге місце посідають особи, яким виповнилось 18–24 роки, на третьому – 25–29 річні особи [19, с. 1]. Значною є частка молоді серед осіб, які вчинили умисні вбивства: 18–22 роки – близько 23 %; 23–29 рр. – 36 %; 30–35 рр. – 8 % [20, с. 13].

Для різних вікових груп змінюється структура насильницьких злочинів: для осіб від 18 до 24 років (як і для неповнолітніх) вища частка зґвалтувань, але нижча – вбивств. Учи-

нення хуліганства більш поширене у вікових групах 18–24 і 25–29 років. Для осіб від 18 до 24 років насильницькі злочини та хуліганство пов'язані з незавершеністю формування навичок соціальної поведінки, контролю, що проявляється в ситуації, коли взаємодіють низький рівень морального виховання осіб, підбурювання, конкретна обставина. Для осіб більш старшого віку вчинення даних злочинів часто пов'язано із сімейно-побутовими конфліктами в поєднанні з низьким рівнем культури, відносин і поведінки.

У таблиці 3 на підставі узагальнених статистичних даних Державної судової адміністрації України за 2008 р. [21] представлений розподіл засуджених в Україні за віком і статтю за основними категоріями злочинів, власних особам молодіжного віку.

Таблиця 3

Розподіл засуджених за віком і статтю

Види злочинів (статті Кримінального кодексу України)	Всього засуджено осіб	З них жінок	Вік засуджених на момент учинення злочину						
			14–16 років	16–18 років	18–25 років	25–30 років	30–50 років	50–65 років	старше 65
Умисне вбивство (ст. 115, ч. 1)	1184	145	12	62	222	95	177	26	3
Умисне вбивство (ст. 115, ч. 2, п. 1)	597	42	–	8	11	20	7	4	16
Умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121, ч. 1)	2215	354	16	92	503	374	934	254	42
Умисне тяжке тілесне ушкодження ст. 121, ч. 2)	1531	121	20	70	383	261	670	115	12
Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 122, ч. 1)	4186	238	27	122	1212	792	1614	329	90
Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 122, ч. 2)	41	2	3	1	7	6	21	1	2
Умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125, ч. 1)	803	219	1	16	99	104	399	146	38
Умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125, ч. 2)	620	141	–	20	119	77	284	93	27
Крадіжка (ст. 185)	28958	2797	1393	2757	9723	5554	8584	905	31
Грабіж (ст. 186)	12590	582	517	1956	5494	2317	2493	166	7
Розбій (ст. 187)	3744	139	102	410	1521	733	780	36	–
Хуліганство (ст. 296)	6248	336	144	486	2743	1160	1514	187	14
Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307)	5391	855	1	170	1383	1106	2894	351	76

Тривалість молодіжного періоду відображає вікові зміни у свідомості людини, її потребах і пріоритетах на різних вікових етапах, кожен із яких відрізняється як за кількісними, так і за якісними показниками, утворюючи загалом один із найбільш важливих і найменш вивчених об'єктів кримінологічного дослідження – молодіжну злочинність.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що, незважаючи на окремі відмінності, проблема молодіжної злочинності на сьогодні є вкрай актуальною як для України, так і для Німеччини. Її існування зумовлене поєднанням дії соціальних факто-

рів двох груп: суб'єктивних, які стосуються безпосередньо особистості злочинця, та об'єктивних, що охоплюють широке коло питань соціального гатунку.

Як вбачається, в умовах формування правової держави особлива увага повинна приділятися не тільки проблемам захищеності особи правом, її правової інформованості, але й її культурному та трудовому вихованню, розвитку сім'ї. Тому країни повинні розробляти та активно впроваджувати ефективну молодіжну політику, яка сприятиме становленню молоді, її розвитку та захисту.

Література

1. Андрухов В. А. Структурные уровни контроля и противодействия молодежной преступности в современной России и регионе : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. социол. наук : спец. 22.00.04 / В. А. Андрухов. – Краснодар, 2009. – 19 с.
2. BGN 5/12/2002 // Strafverteidiger. – 2008. – № 4. – 222 s.
3. Яницька Н. В. Групова корисливо-наси́льницька злочинність молоді та її попередження : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Н. В. Яницька. – К., 2000. – 25 с.
4. Ли Д. Молодежная преступность: структурно-функциональный анализ / Д. Ли // Уголовное право. – 2002. – № 3. – С. 112–114.
5. Пісоцька Н. М. Рецидивна злочинність молоді та її попередження : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Н. М. Пісоцька. – К., 2001. – 20 с.
6. Крутер М. С. Методологические и прикладные проблемы изучения и предупреждения преступности молодежи : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / М. С. Крутер. – М., 2002. – 445 с.
7. Report on decriminalisation. – Strasbourg : Council of Europe, 2008. – 22 s.
8. Кідіна Н. Законодавство країн Європи про кримінальну відповідальність неповнолітніх / Н. Кідіна // Право України. – 2000. – № 2. – С. 97–100.
9. Калинкина М. Уголовная ответственность несовершеннолетних в Федеративной Республике Германия : доклад на междунар. студ. науч. конф. «Глобализация и право: Общепризнанные принципы и нормы национального законодательства» / М. Калинкина, И. Губанов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1220266>.
10. Polizeiliche Kriminalstatistik 2008 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bmi.bund.de/cae/servlet/contentblob/541740/publicationFile/26704/PKS2008.pdf>.
11. Polizeiliche Kriminalstatistik 2006 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bka.de/pks/pks2006/index2.html>.
12. Imloul 8. Lawine von Verbrechen / Imloul, Sonia. – Deutschland : Frankfurt, 2008. – 127 s.
13. Голиков Г. А. Преступность в контексте миграционных процессов / Г. А. Голиков // Борьба с преступностью за рубежом. – 2008. – № 7. – С. 13–22.
14. Кигас В. Н. Динамика насильственной преступности в ФРГ и ее причины / В. Н. Кигас // Борьба с преступностью за рубежом. – 2007. – № 9. – С. 19–23.
15. Штихт К. Насколько криминальна молодежь? / К. Штихт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.goethe.de/ges/soz/dos/jug/sjs/ru2767218.htm>.
16. Аналіз роботи судів загальної юрисдикції в 2002 р. за даними судової статистики // Вісник Верховного Суду України. – 2003. – № 3 (37).
17. Головкін Б. М. Статусні й рольові особливості корисливих насильницьких злочинців / Б. М. Головкін // Держава та регіони. Серія «Право». – 2009. – № 3. – С. 32–36.
18. Бузало П. Молодіжна злочинність – специфічне соціально-правове явище / П. Бузало // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 10. – С. 104–108.
19. Александров Д. О. Роль установки у вчиненні «безмотивних» насильницьких злочинів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.06 / Д. О. Александров. – К., 2001. – 21 с.
20. Валуйська М. Ю. Кримінологічна характеристика особистості злочинців, що вчинили умисні вбивства при обтяжуючих обставинах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / М. Ю. Валуйська. – Х., 2002. – 19 с.
21. Форма 7: статистичні дані за 2008 р. – К., 2009. – 680 с.

Надійшла до редакції 23.07.2010